

Realizarea țintelor naționale conform Programului Național pentru implementarea Protocolului privind Apa și Sănătatea în Republica Moldova pentru anii 2016-2025

Ion Șalaru, CNSP

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Programul Național pentru implementarea Protocolului privind Apa și Sănătatea și Sănătatea în Republica Moldova pentru anii 2016-2025

▶ **Programul Național pentru implementarea Protocolului privind Apa și Sănătatea în Republica Moldova pentru anii 2016-2025 a fost adoptat prin HG 1063 din 16 septembrie 2016, publicat în Monitorul Oficial din 20.09.2016, art.1141)**

▶ **Programul are următorul cuprins:**

- ▶ Identificarea problemei. Cadrul instituțional, context internațional și național
- ▶ Starea actuală în fiecare din 20 domenii la Protocol
- ▶ Scopul și Obiectivele ale Programului
- ▶ Acțiunile ce urmează a fi întreprinse
- ▶ Etapele și termenele de implementare
- ▶ Responsabili de implementare
- ▶ Estimarea generală a costurilor
- ▶ Rezultatele scontate
- ▶ Indicatorii de progres și performanță
- ▶ Riscuri de implementare
- ▶ Proceduri de raportare și evaluare
- ▶ **Programul are 3 anexe:**
- ▶ Anexa 1 - Indicatorii țintă pentru implementarea Protocolului privind Apa și Sănătatea și termenii de realizare a acestora
- ▶ Anexa 2 - Planul de acțiuni la Programul național privind implementarea Protocolului privind Apa și Sănătatea în RM pentru anii 2016-2025
- ▶ Anexa 3 - Finanțarea obiectivelor specifice pentru implementarea Protocolului privind Apa și Sănătatea în RM pentru anii 2016-2025

Programul Național privind implementarea Protocolului privind Apa și Sănătatea și Sănătatea în Republica Moldova pentru anii 2016-2025

Scopul și obiectivele Programului:

Scopul Programului - îmbunătățirea calității vieții populației și accesului la apă potabilă sigură și sanitație îmbunătățită prin planificarea măsurilor necesare pentru asigurarea realizării indicatorilor-țintă la Protocolul privind Apa și Sănătatea.

□ Obiectivul general al Programului constă în atingerea indicatorilor-țintă la Protocol pentru cele 20 de domenii până în anul 2025, reieșind din competențele și responsabilitățile prevăzute în legislația națională și convențiile și acordurile internaționale, ratificate de către Republica Moldova.

Programul constituie documentul de bază de planificare a acțiunilor strategice pe termen mediu și lung pentru realizarea indicatorilor țintă în conformitate cu angajamentele Republicii Moldova la Protocol până în 2025

Obiectivele specifice ale Programului

- asigurarea către anul 2025 a distribuiri apei potabile sigure în 100% instituții pentru copii și reducerea pînă la 20% a probelor de apă potabilă neconforme la parametrii chimici de bază și 5% la parametrii microbiologici;
- reducerea cu 20% către anul 2025 a numărului de izbucniri epidemice de boli infecțioase și a incidenței bolilor condiționate de apă;
- asigurarea accesului la sisteme durabile de apă potabilă în 100% instituții pentru copii și a accesului populației generale la sisteme de apeduct pînă la 75% către anul 2025;
- asigurarea către anul 2025 în proporție de 100% a accesului populației la sisteme îmbunătățite de sanitație, inclusiv pînă la 50% la sisteme de canalizare;
- creșterea nivelurilor de performanță a sistemelor colective de alimentare cu apă, sanitație și a altor sisteme;

Obiectivele specifice ale Programului

(14)

- creșterea gradului de aplicare a bunelor practici recunoscute în domeniul managementului integrat al apelor și alimentării cu apă și sanitației;
- reducerea cu 50 % a deversărilor apelor uzate neepurate, precum și a reducerii deversării apelor pluviale neepurate în receptorii naturali;
- îmbunătățirea gestionării nămolului și a calității apelor uzate epurate din sistemele centralizate de canalizare sau din alte sisteme de sanitație;
- asigurarea unui management adecvat pentru îmbunătățirea calității apelor folosite ca surse de apă potabilă;
- îmbunătățirea managementului apelor închise disponibile în general pentru îmbăiere;
- creșterea gradului de identificare și remediere a terenurilor deosebit de contaminate;
- creșterea pînă la 80% a ponderii populației care posedă cunoștințe relevante privind siguranța apei potabile, igiena și sănătatea.

Indicatorii țintă la Protocol

- ▶ Programul național a adoptat 33 indicatori țintă și valorile acestora pentru termenul intermediar – a.2020 și termenul final – a. 2025 de realizare a acestora, conform Anexei 1
- ▶ Cei mai importanți indicatori țintă:
- ▶ Domeniul 1 – calitatea apei distribuite:
  - 1) Reducerea ponderii probelor de apă potabilă neconforme la consumator la parametri microbiologici (E.coli, enterococi)
  - 2) Reducerea probelor de apă potabilă neconforme normelor sanitare la 5 parametri chimici de bază (F, NO₃, NO₂, As, Fe, Pb) – până la 25% în 2020 și 20% în 2025
  - 3) Realizarea conformității calității apei potabile în 100% școli la toți parametrii microbiologici și chimici reglementați către a.2025

Indicatorii țintă la Protocol

- ▶ **Domeniul 2 – Reducerea numărului de izbucniri epidemice și a îmbolnăvirilor condiționate de apă:**
  - 1) Instituirea unui sistem informațional integrat de supraveghere de stat a bolilor netransmisibile către a. 2020
  - 2) Reducerea cu 20% nivelului incidenței prin hepatită virală A, ECEH și dizenteriei către a. 2020
  - 3) Aplicarea planurilor de siguranță a apei potabile În toate orașele și localitățile cu o populație de peste 2.000 de locuitori pînă în 2025,

Indicatorii țintă la Protocol

- **Domeniul 3 – Accesul populației generale la sisteme îmbunătățite de apă potabilă**
- Asigurarea accesului la sisteme îmbunătățite de apă potabilă - 99% acces din toată populația urbană și 85% din populația rurală pînă în 2025
- Asigurarea accesului copiilor la surse îmbunătățite de apă în grădinițe și școli - 100% din instituții pînă în 2020
- Asigurarea cadrului legal și instituțional pentru oferirea accesului echitabil la apă pentru grupurile vulnerabile și marginalizate - crearea cadrului legal pînă în 2018 și punerea în aplicare a mecanismelor financiare pentru asigurarea accesului echitabil pînă în 2020

Indicatorii țintă la Protocol

- **Domeniul 4 – Accesul populației la sisteme îmbunătățite de sanitație**
- Asigurarea accesului la sisteme îmbunătățite de sanitație, cu acces la sisteme de canalizare - 100 % din toată populația cu acces la sisteme îmbunătățite de sanitație, inclusiv pînă la 85% pentru populația urbană și 25% pentru populația rurală la sisteme de canalizare pînă în 2025
- Asigurarea accesului copiilor la sisteme de sanitație îmbunătățite în grădinițe și școli - 100% din instituții pînă în 2020
- Creșterea numărului de localități și a populației lor deservite de sisteme ecologice de sanitație (individuale și/sau colective) (toaile de tip ECOSAN, zone umede construite, fose septice și alte tehnologii) - Pînă la 150 de localități pînă în 2025

Exemple de acțiuni

- **Partea de cheltuieli planificată pentru elaborarea cadrului legislativ/normativ nu este inclusă în Planul de acțiuni.**
- **implementarea tehnologiilor de tratare a apelor potabile, inclusiv în 300 instituții preuniversitare/preșcolare și măsurilor de regionalizare a apeductelor din sursele de apă de suprafață pentru îmbunătățirea calității apei conform indicatorilor-țintă aprobați;**
- elaborarea și implementarea planurilor de siguranță a apei potabile de către operatorii „Apă-Canal”;
- elaborarea Registrului sistemelor mici de alimentare cu apă (fântâni și izvoare);
- **realizarea noilor proiecte pentru îmbunătățirea sistemelor de sanitație în instituții preșcolare și preuniversitare în scopul asigurării cu 100% din instituții cu sisteme de sanitație îmbunătățite;**
- crearea capacităților operatorilor sistemelor colective de alimentare cu apă și canalizare pentru reacționare rapidă și lichidarea consecințelor fenomenelor meteo extreme și situațiilor de avariere;
- crearea asociațiilor locale de gestionare a sistemelor de apă și canalizare în sate pentru deservirea sistemelor colective și altor sisteme;

Finanțarea – acțiuni neacoperite sau parțial acoperite

- Totodată, rămân unele acțiuni pentru care e necesară identificarea pe parcurs a resurselor financiare, inclusiv de asistență tehnică și expertiză:
- Fortificarea cadrului normativ cu elaborarea reglementărilor prevăzute în program,
- Instalarea echipamentelor de purificare a apei în instituțiile pentru copii unde nu au fost identificate alte soluții de îmbunătățire a calității apei potabile,
- Implementarea Planurilor de Siguranță a apei potabile,
- Elaborarea sistemelor informaționale și a Registrelor,
- Crearea și fortificarea capacităților operatorilor rurali, inclusiv instruirea acestora,
- Crearea fondurilor de solidaritate privind asigurarea accesului echitabil la apă pentru grupurile vulnerabile și marginalizate, etc.
- Ne adresăm partenerilor de dezvoltare pentru identificarea unor soluții în

Acțiuni implementate

- **Adoptarea prin HG 1466 din 30.12.2016 a Regulamentului sanitar pentru sistemele mici de apă potabilă și a ordinului MS pentru implementare,**
- **Elaborarea și transmiterea spre aprobare Guvernului a proiectului Legii privind calitatea apei potabile, ce transpune Directiva 98/83/CE modificată în a.2015,**
- **Lansarea în decembrie 2015 a Raportului Studiului privind calitatea apei, sanitației și practicilor de igienă în instituțiile preșcolare.**
- **Elaborarea proiectului Strategiei sectoriale de adaptare la schimbările climatice, ce include și aspecte de informare, monitorizare a efectelor asupra alimentării cu apă, sanitației și implicit asupra sănătății,**
- **Colaborarea internațională – la MOP 4 (Geneva 2016) Republica Moldova a fost desemnată, de rând cu Ungaria și Georgia ca țară coordonatoare la nivel european a aspectelor de Apă, Sanitație și Igienă în instituții**

Propuneri acțiuni cu suportul EUWI+

- Acțiuni de care e prim responsabil Ministerul Sănătății
- 1) Elaborarea și implementarea Regulamentului sanitar cu privire la calitatea apelor utilizate pentru înbăiere (2017),
- 2) Elaborarea și aprobarea Regulamentului sanitar cu privire la conținutul și calitatea apei în bazinele închise, general accesibile pentru înbăiere în conformitate cu recomandările OMS (2018)
- 3) Efectuarea campaniilor de informare a populației privind apa și sănătatea și asigurarea funcționării durabile a Clearing House - Centrului de Informare la Protocol (permanent),
- 4) Elaborarea și implementarea Regulamentului privind calitatea surselor de apă utilizate pentru alimentare cu apă potabilă

Propuneri acțiuni cu suportul EUWI+

Acțiuni de care sunt responsabili în comun Ministerul Sănătății cu Ministerul Mediului:

- 5) Evaluarea situației privind colectarea apelor uzate și epurarea lor, cu elaborarea unui Inventar al infrastructurii actuale ce tine de colectarea și epurarea apelor uzate,
- 6) Organizarea și desfășurarea instruirilor pentru autoritățile publice locale și societatea civilă privind implementarea și exploatarea sistemelor descentralizate de sanitație,
- 7) Elaborarea programului de monitorizare și identificarea apelor poluate sau cu risc de poluare la nitrați,

MULTUMIM pentru atenție

